

ROL zoekt sleutel schonere lelieteelt

Waar staat de leliesector, afgaand op de resultaten uit de onderzoeken? De open dag bij ROL op 25 augustus gaf antwoord op die vraag met een inkijkje in de proefvelden, waar het draait om schone teelt van weerbare lelies. Ondanks de droogte lagen de meeste bedden er nog mooi groen bij, met relatief weinig vuurbesmetting in de gewassen.

Tekst en fotografie: Koen van Wijk

De stichting ROL (Regionaal Onderzoek Lelieteelt in Noord- en Oost-Nederland) heeft ruim honderd donateurs en onderzoekt al meer dan twintig jaar hoe de lelieteelt schoner kan. Dit jaar is het onderzoek voor eigen rekening gefinancierd, in afwachting van het besluit over de Verbindend verklaring dit najaar. De zoektocht naar het verlagen van de milieubelasting bij de virus- en onkruidbestrijding gaat onverdroten voort en de resultaten daarvan zijn ook interessant voor telers van lelies en andere gewassen elders in Nederland. Tijdens de jaarlijkse ROL-dag waren zeker zestig geïnteresseerden uit regionale overheid, bevolking, toeleverings- en kennisbedrijven naar Vledder gekomen om bijgepraat te worden. Eerst in de zaal, 's middags onder de brandende zon op het nabijgelegen proefveld, waar ROL het bestaansrecht ondersteunt met een uitgebreid onderzoeksprogramma.

"We geven telers handreikingen naar manieren waarmee ze zonder rendementsverlies snel kunnen verduurzamen", zegt ROL-voorzitter Hans Kok bij de aftrap. Hij noemt vuur- en onkruidbestrijding als speerpunten, en wijst op de selectie van minder vatbare soorten. "Sommige vatbare

LA-hybriden zijn in een nat seizoen bij het huidige middelenpakket gewoon niet te telen. Dit betreft maar liefst een kwart van het assortiment", aldus Kok.

Volgens ROL wordt de virusbestrijding effectiever als telers weten welke rassen minder vatbaar zijn. "De BKD heeft veel informatie over resistentie van het assortiment en gaat dit met ons delen. In oktober willen we op basis daarvan een onderzoeksvoorstel neerleggen voor proeven in het komende seizoen", vertelt ROL-secretaris Dirk Osinga.

VERDUURZAMING GANGBARE TEELT

Natuurlijk komt deze dag ook de maatschappelijke druk op de lelieteelt ter sprake. De tweede spreker, KAVB-bestuurder en lelieteler Marcel Markhorst uit Brucht (O.), geeft daarom een toelichting op het project Duurzame Bollenteelt Drenthe. "Het project is mede tot stand gekomen door burgers en politiek die zeggen: u belast het milieu te veel. Toon aan wat je doet aan de hand van milieubelastingpunten." Door deze kritiek geprikkeld, is in dit project als doel gesteld om in 2025 met 50% minder milieubelastingpunten te telen. "We komen een heel eind, want in het eerste jaar hebben we al een reductie van veertig procent behaald", vertelt Markhorst. De

haalbaarheid van biologische bollenteelt is het andere onderzoeksdoel. "Dat ligt verder weg. De regelgeving staat hier in de weg, ook is er gewoon nog geen markt voor." Markhorst benadrukt dat met de aanpak van sommige burgeractiegroepen de verduurzaming niet is geholpen. "Het gevaar bestaat dat telers in hun schulp kruipen. In elk geval laat de sector in het Drentse project zien wat ze zelf kan doen." Maar met de felle actiegroep Meten = Weten zijn ze niet in gesprek, geeft hij aan. "Alle betrokken telers hebben een handhavingverzoek aan hun nek hangen van deze club. Met het mes op de keel is het lastig praten", onderstreept hij.

KANSEN IN WATER

Op het proefveld ligt het zwaartepunt van het onderzoek in de bolontsmetting en bestrijding van onkruid, vuur en andere virussen. In Vledder blijkt ook op het gebied van water veel te bereiken, bijvoorbeeld met druppelirrigatie in de teeltbedden, iets wat in de praktijk nog weinig navolging kent. Gezien de voordelen, ook voor virusbestrijding, lijkt de uitrol van zulke irrigatiesystemen laaghangend fruit om de milieudruk te verlagen. Dat roept de vraag op of precisieberegening ook een sleutel

De variatie aan onderzoeken waarin de bezoekers op het Drentse proefveld worden ondergedompeld is groot.

Frank Kreuk (Vertify): "De milieubelasting in vuurbestrijding is de afgelopen vier jaar met meer dan vijftig procent gedaald."

Bij de onkruidbestrijdingsproeven wordt onder meer zwak zuur toegepast.

naar een schonere teelt is. "Het is een stap in die richting en met een paar droge jaren achter elkaar zoals nu, kan de investering snel uit", vindt ROL-voorzitter Kok, die een toelichting geeft op deze proeven. Daaruit blijkt dat de watergift maar liefst 50% lager is dan met gangbare beregening, terwijl de besparing op toegediende mineralen 30% is doordat de meststoffen direct bij de wortels komen en niet op de paden. Daarnaast blijft het gewas droog tijdens het irrigeren, wat weer zorgt voor afnemende virusdruk en dus minder noodzaak tot bestrijding. Bovendien blijven de toegepaste fungiciden langer effectief, omdat deze niet van het blad spoelen.

NIET WEKELIJKS SPIJTEN

Met een jaarlijkse schade van €40 miljoen in de Nederlandse lelieteelt is bestrijding van vuur (botrytis) altijd een enorm aandachtspunt bij ROL. Gangbaar is dat het gewas geregeld bespoten wordt met minerale olie met toevoeging van een luisdoder. Binnen de PPS Virusbeperking worden op het proefveld tal van alternatieve behandelingen getest, met zeer wisselend resultaat. Onderzoeker Frank Kreuk van Proeftuin Zwaagdijk laat zien wat hier gebeurt. "De milieubelasting in vuurbestrijding is ten

opzichte van 2018 al met vijftig tot zestig procent gedaald", vertelt hij. Wat de huidige proeven daaraan kunnen toevoegen is nog niet te zeggen. De bezoekers zien onder meer proefbedden met deels biologische bespuitingen en azolenvrije spuitschema's. Volgens ROL blijkt uit recent onderzoek dat wekelijkse toepassing van fungiciden in Oriëntals en OT-hybriden, zoals leveranciers vaak adviseren, niet nodig is voor een goede opbrengst. En een beetje vuur aan het einde van de teelt werkt zelfs positief omdat het gewas eerder afsterft voor het rooien.

JUISTE RASSEN

De variatie aan onderzoeken en alternatieve teeltmethoden waarin de bezoekers op het Drentse proefveld worden ondergedompeld is groot. Traditioneel is er veel ruimte ingericht voor onkruidbestrijding, ook nu. Veel gangbare onkruidbestrijdingsmiddelen worden verboden of beperkt, zodat alternatieven nodig zijn. Daarin is al veel geprobeerd en ook mislukt zodat ROL blijft zoeken naar nieuwe ontwikkelingen om deze te testen. Dit jaar zijn er experimenten met spuiwater uit luchtwassers, toedekking van de bodem met een mulchlaag en zelfs bedden die zijn afgedekt met afbreekbare folie.

Duidelijk werd dat weerbaarheid een sleutelrol krijgt in de toekomst van de lelieteelt. Plant- en bodemversterkende producten kunnen daarbij de weg wijzen, daarom laat ROL hieraan zoveel mogelijk onderzoeken. Maar zoals eerder al genoemd schuilt weerbaarheid ook in de keuze van de juiste rassen. Daarom heeft ROL met medewerking van HLB het programma Weerbare Lelies opgezet. Vijftien van de meest verkochte cultivars worden hierin getest op hun weerbaarheid. Uit de eerste ervaringen blijkt dat bij de Oriëntals en OT's weinig verschil is te zien tussen gangbare en alternatieve spuitschema's en dat enkele rassen erbovenuit steken. Verder veredelen op zulke rassen zou wenselijk zijn, vindt ROL.

Mooie aanvullingen op deze bekende thema's zijn er volop in Vledder. Zoals de kleurrijke bloemstroken met zonnebloem, cosmea en korenbloem, aangelegd vanuit het biodiversiteitsprogramma Operation Pollinator. Dit jaar ligt er in de Benelux 700 km van dit soort bloemstromen, die extra bestuivers en natuurlijke vijanden kunnen aantrekken. De aangetoonde 'zes keer meer hommels en tien meer nuttige bestrijders' zijn cijfers die ook de meest kritische burger moeten laten ontdoeien.

Zie ook pagina 38: Eerste projecten vanuit Verbindend Verklaring

